

02.05.2012

Kj/41

§ 515

V Stj / Vt Yrjö Hakasen ym. aloite aktiivipassin käyttöönoton selvittämisestä

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Yrjö Hakasen ym. aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Olli Hari, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
olli.hari(a)hel.fi

Liitteet

1 Vt Yrjö Hakasen aloite

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättänee esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginhallitus päättänee katsoa valtuutettu Yrjö Hakasen ym. aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Valtuutettu Yrjö Hakasen ym. esittävät, että selvitetään mahdollisuus ottaa käyttöön aktiivipassi, johon olisivat oikeutettuja syrjäytymisvaarassa olevat helsinkiläiset, jotka ovat saaneet toimeentulotukea yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta tai pitempään. Valtuutetut ehdottavat, että aktiivipassin käyttöönotto selvitetään joukkoliikenteen, uimahallien ja kuntosalien, mahdollisesti myös kulttuuri ja terveystalvelujen osalta.

Myös valtuutettu Outi Alanko-Kahiluoto on tehnyt aloitteen työttömien aktiivipassista. Aloite on tällä esityslistalla asiana nro .....

Kaupunginhallitus viittaa aloitteesta saatuihin lausuntoihin ja katsoo, että aktiivipassin käyttö on syytä selvittää.

02.05.2012

Kj/41

Kaupunginhallituksen tarkoituksena on tämän päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä kehottaa sosiaalivirastoa yhdessä muiden hallintokuntien kanssa selvittämään toimeentulotukiasiakkaille myönnettävän aktiivipassin käyttömahdollisuudet. Erityisesti tulee selvittää nykyjärjestelmän hyödyt verrattuna aktiivipassiin sekä passin taloudelliset vaikutukset.

Kaupunginhallitus katsoo edellä olevan riittäväksi selvitykseksi asiassa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Olli Hari, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
olli.hari(a)hel.fi

Liitteet

1 Vt Yrjö Hakasen aloite

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.04.2012 § 425

Pöydälle 23.04.2012

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Olli Hari, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
olli.hari(a)hel.fi

Liikuntalautakunta 06.03.2012 § 43

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavanlaisen lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi/hallintokeskus

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Liikunnan harrastaminen vaikuttaa ehkäisevästi suureen osaan suomalaisista kansantaudeista ja liikuntaan panostaminen vähentää terveydenhuollon ja sosiaalitoimen kuluja. Liikunnan merkitys sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi on huomattava. Liikunta on sosiaalisista harrastuksista suosituin, sillä se tarjoaa mahdollisuuden yhdessäoloon, uusiin kokemuksiin, itsensä kehittämiseen, mielekkääseen ajankäyttöön ja yhteisölliseen vaikuttamiseen.

Liikuntatoimen tehtävänä on edistää kuntalaisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tämän toteuttamiseksi liikuntatoimi ylläpitää erilaisia ulko- ja sisäliikuntapaikkoja sekä järjestää monipuolista ohjattua liikuntaa.

Liikuntapaikoista mm. ulkoilualueet ja –reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat ovat maksuttomasti kaikkien käytettävissä. Viime vuosina on rakennettu myös uudenlaisia lähiliikuntapaikkoja, jotka palvelevat eri-ikäisten liikunnan harrastamista.

Maksullisissa sisäliikuntapaikoissa (uimahallit, kuntosalit ja monitoimihallit) lapset, opiskelijat, varusmiehet, työttömät ja eläkeläiset pääsevät liikkumaan alennettuun hintaan. Näiden ryhmien pääsymaksut ovat puolet aikuisten vastaavista maksuista. Esimerkiksi liikuntaviraston uimahallien kertamaksu edellä mainituilta ryhmiltä on 2,40 eurosta 2,60 euroon sekä kuntosalien ja monitoimihallien vastaava 1,50 euroa.

Liikuntavirasto järjestää ohjattuja ryhmiä, joista lähiöliikuntaryhmät on suunnattu erityisesti jo liikunnasta syrjäytymisvaarassa oleville, syrjäytyneille tai matalan tulotason omaaville henkilöille. Näihin monipuolisiin liikuntaryhmiin voi osallistua lunastamalla 20 euron hintaisen lähiöliikuntapassin, mikä on voimassa neljän kuukauden ajan. Lisäksi liikuntaan aktivoimiseksi tarjotaan mm. maksutonta liikuntaneuvontaa ja järjestetään kesäisin maksuttomia puistojumppia.

Liikunnan harrastamisella on positiivisia vaikutuksia kaikissa väestöryhmissä. Tämän tukemiseksi perusliikuntapalveluiden hinnat on pidetty kohtuullisella tasolla kaikissa maksuryhmissä. Uusien maksuttomien ryhmien tai alennettujen ryhmien käyttöönotto luo omalta osaltaan kaupungin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa lisäpainetta muiden maksujen nostamiseen.

Ennen esitetyn työttömien tai toimeentulotukea saavien aktiivipassin käyttöönottoa tulisi yksityiskohtaisesti selvittää liikuntapalveluiden osalta kuinka siihen liittyvä sosiaalitoimen kompensaatiot käytetyistä palveluista tai liikuntatoimen tuottojen lasku huomioidaan tulevissa talousarviossa. Talousnäkökulmasta on myös huomioitava, että Helsingissä on liikuntatoimen lisäksi lukuisia muita kaupunkikonserniin

02.05.2012

Kj/41

kuuluvia liikuntapalveluiden tuottajia (muut hallintokunnat, säätiöt ja yhtiöt). Lisäksi on syytä selvittää kuinka tällaisten uusien etuuksien käyttöön liittyvät asiat käytännössä järjestetään.

Esittelijä

liikuntajohtaja
Anssi Rauramo

Lisätiedot

Mia Savolainen, hallintosihteeri, puhelin: 310 87812
Petteri Huurre, osastopäällikkö, puhelin: 310 87791
Tarja Loikkanen-Jormakka, osastopäällikkö, puhelin: 310 87500
tarja.loikkanen(a)hel.fi

Terveyslautakunta 06.03.2012 § 51

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Terveyslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle aloitteesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Aktiivipassimalli on lähtöisin Keski-Euroopasta. Aktiivipassi on sosiaalinen tukimuoto, jolla tarkoitetaan tiettyjen tulo-rajajen alapuolelle jääville henkilöille myönnettävää alennuskorttia. Käyttölaajuudesta riippuen kortti oikeuttaa edulliseen joukkoliikenteen käyttöön ja erilaisiin alennuksiin virkistys-, urheilu-, kulttuuri- ja sivistyspalveluissa.

Tampere on selvittänyt aktiivipassin käyttöönottoa. Tampereella aktiivipassi on ehdotettu myönnettäväksi suurimmassa syrjäytymisvaarassa eläville, pitkään toimeentulotukea saaneille tamperelaisille. Aktiivipassin edut kohdennettaisiin joukkoliikenteen, kaupungin uimahallien ja kuntosalien käyttöön. Tätä lausuntoa kirjoitettaessa ei Tampereella ole vielä tehty päätöstä aktiivipassin käyttöön ottamisesta.

Terveyslautakunta yhtyy aktiivipassin tausta-ajatukseen, ettei matalan tulotason tulisi olla esteenä ihmisten monipuoliselle osallistumiselle ja aktiiviselle elämälle.

Todettakoon, että toimeentulotuen perusosassa huomioidaan liikkumiseen ja harrastuksiin sisältyvät paikallisliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot. Lisäksi täydentävänä toimeentulotukena voidaan myöntää henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi arvioidut menot.

On huomattava, että aktiivipassista aiheutuvat kustannukset eivät ole toimeentulotukilain tarkoittamia menoja, vaan passista aiheutuvien kustannusten rahoitus tulee hoitaa muulla tavoin.

Aloitteessa on ehdotettu otettavaksi aktiivipassiin mukaan Helsingissä mahdollisesti myös terveyspalvelut. Terveystieteiden maksut perustuvat lakiin ja asetukseen, joita terveyskeskus noudattaa potilasmaksujen perimisessä kaupunginhallituksen päättämien linjausten pohjalta. Maksuvapautusten myöntäminen tietyille erityisryhmälle aiheuttaisi runsaasti hallinnollista työtä asiakastyöhön käytetyn ajan sijaan, mikä resurssi olisi pois varsinaisesta ydintoiminnasta.

Aktiivipassimallin käyttöönottoa terveyspalveluissa ei tule nähdä asiakasmaksuihin, vaan pikemminkin terveyskeskuksen palveluvalikoimaan ja resurssien kohdentamiseen liittyvänä kysymyksenä.

Terveyskeskuksen tarjoamat terveyden edistämisen palvelut ovat jo nyt maksuttomia. Näitä terveyspalveluita ovat mm. äitiys- ja lasten neuvolan palvelut, tupakkaklinikan ja terveysasemien terveydenhoitajien vastaanotot ja ryhmätoiminta.

Helsingin työvoiman palvelukeskus Duuri tarjoaa vaikeasti työllistyville helsinkiläisille myös aktivointi- ja kuntoutuspalveluja. Duurissa työskentelee yhteensä kuusi terveydenhuollon työntekijää; viisi terveydenhoitajaa ja yksi osastonhoitaja. Lisäksi parhaillaan valmistellaan työttömien terveystarkastusten käynnistämistä terveysasemien avosairaanhoidon osana.

Terveyslautakunta tarkastelee aktiivipassia ensisijaisesti terveyskeskuksen perustehtävän näkökulmasta. Aktiivipassin voidaan ajatella edistävän pitkään toimeentulotukea saaneiden henkilöiden mahdollisuutta liikkua asuinalueensa ulkopuolella ja osallistua liikunta- ja muihin harrastuksiin.

Aktiivipassin käyttöönoton suunnittelussa on ensin ratkaistava mahdollinen kohderyhmä ja aktiivipassiin sisällytettävät tukimuodot, passin kattavuus sekä ajallinen kesto. Terveyslautakunta kannattaa aktiivipassista saatavien hyötyjen ja kustannusten selvittämistä.

Terveysvaikutusten arviointi

Kansainväliset ja kansalliset tutkimukset osoittavat, että väestöryhmien välillä on terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä eroja. Tutkimusten mukaan taloudellinen huono-osaisuus on yhteydessä terveyden eriarvoisuuteen. Yhteiskunta voi tarjota erilaisia tukitoimia yksilön aktivoimiseksi ja osallistumisen mahdollistamiseksi. Esimerkiksi

liikunnalla tiedetään olevan positiivia terveysvaikutuksia. Yksilön omalla aktiivisuudella ja vastuunotolla on myös merkityksensä.

Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki edellyttää kunnan seuraavan kunnan asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin kehitystä. Sen tueksi kunta laatii kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomuksen.”

14.02.2012 Pöydälle

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi

Rahoitusjohtaja 28.2.2012

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että kansainväliset ja kansalliset tutkimukset osoittavat, että väestöryhmien välillä on terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä eroja. Yhteiskunta voi tarjota erilaisia tukitoimia yksilön aktivoimiseksi ja osallistumisen mahdollistamiseksi. Yksilön omalla aktiivisuudella ja vastuunotolla on myös merkityksensä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki edellyttää kunnan seuraavan kunnan asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin kehitystä. Sen tueksi kunta laatii kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomuksen osana strategiaohjelmaa.

Talous- ja suunnittelukeskus yhtyy ajatukseen, että matalan tulotason ei tulisi olla esteenä ihmisten monipuoliselle osallistumiselle ja aktiiviselle elämälle. Helsingissä onkin lukuisia maksualennuksia käytössä mm. työttömille, kotihoidontukea saaville, opiskelijoille ja eläkeläisille mm. suomen ja ruotsinkielisillä työväenopistoilla ja liikuntavirastolla. Liikuntatoimi painottaa esimerkiksi ikäihmisten liikunnan tarpeellisuutta ja sen hyötyjä terveyden ylläpitäjänä. Kaupungin tarjoamat liikuntapalvelut ovat tällä hetkellä joko maksuttomia tai voimakkaasti subventoituja. Kirjaston aineiston lainaaminen on maksutonta ja kulttuuripalvelut ovat jo nykyisellään hinnoiltaan edullisia tai ilmaisia. Terveyskeskuksen tarjoamat terveyden edistämisen palvelut ovat myös maksuttomia. Näitä terveyspalveluja ovat mm. äitiys- ja lastenneuvolan, tupakkaklinikan ja terveysasemien terveydenhoitajien vastaanotot ja ryhmätoiminta. Helsingin työvoiman palvelukeskus Duurissa työskentelee yhteensä kuusi terveydenhuollon työntekijää; viisi terveydenhoitajaa ja yksi osastonhoitaja. Lisäksi

parhailaan valmistellaan työttömien terveystarkastusten käynnistämistä terveysasemien avosairaanhoidon osana.

Lisäksi talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että toimeentulotuen perusosassa huomioidaan jo nyt liikkumiseen ja harrastuksiin sisältyvät paikallisliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot. Lisäksi täydentävänä toimeentulotukena voidaan myöntää henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi arvioidut menot.

Samalla talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että kaupunginhallituksen 28.3.2011 hyväksymissä Talousarvion laatimisoheissa vuodelle 2012 todetaan, että hallintokuntien tulee selvittää mahdollisuudet maksu- ja vuokratulojen lisäämiseen ja tehdä tarvittavat esitykset osana talousarvioesitystään. Edellä mainittuihin seikkoihin viitaten talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että nykyjärjestelyillä saavutetaan samat hyödyt kuin mahdollisella passijärjestelmällä.

Lisätiedot

Rimpilä Katja, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Sosiaalilautakunta 21.02.2012 § 50

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle valtuustoaloitteesta seuraavan sisältöisen lausunnon:

Aktiivipassi on kattotermi sosiaaliselle tukimuodolle, jonka sisältö ja laajuus vaihtelevat. Aktiivipassia käytetään erityisesti Keski-Euroopassa, jossa siitä on käytössä monia eri versioita. Tavallisesti aktiivipassilla tarkoitetaan tiettyjen tulorajojen alapuolelle jääville henkilöille myönnettävää alennuskorttia, joka oikeuttaa esimerkiksi edulliseen joukkoliikenteen käyttöön ja erilaisiin alennuksiin virkistys-, urheilu-, kulttuuri- ja sivistyspalveluissa. Aktiivipassin ajatuksena on, ettei matala tulotaso ole este monipuoliselle osallistumiselle ja aktiiviselle elämälle.

Suomessa Tampereen kaupunki on selvittänyt mahdollisuutta ottaa aktiivipassi käyttöön. Tampereen suunnitelmassa aktiivipassi kohdistettaisiin suurimmassa syrjäytymisvaarassa eläville pitkään toimeentulotukea saaneille kuntalaisille. Aktiivipassi myönnettäisiin kuusi kuukautta kerrallaan, riippumatta siitä, jatkuuko henkilön toimeentulotuen saanti aktiivipassin saannin jälkeen. Aktiivipassin

02.05.2012

Kj/41

tukimuodot koskisivat joukkoliikennettä, kaupungin uimahalleja ja kuntosaleja. Käytännössä aktiivipassi toteutettaisiin joukkoliikenteen matkakortin yhteydessä. Aktiivipassi itsessään olisi käyttäjälle ilmainen ja se oikeuttaisi alennettuun hintaluokkaan matkakortilla maksettaessa. Alennusprosentti olisi jokaisen palvelun kohdalla vähintään 50 % palvelun normaalihinnasta. Toistaiseksi aktiivipassia ei kuitenkaan ole päätetty ottaa Tampereella käyttöön, vaan asian selvittely jatkuu edelleen.

Aktiivipassin käyttöönoton suunnittelussa on ensin ratkaistava mahdollinen kohderyhmä ja aktiivipassiin sisällytettävät tukimuodot ja kattavuus sekä ajallinen kesto. Sosiaalilautakunta pitää kannatettavana, että toimeentulotukiasiakkaiden aktiivipassin käyttöön ottaminen selvitetään.

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Niina Pajala, kehittämiskonsultti, puhelin: 310 44553
niina.pajala(a)hel.fi

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 14.02.2012 § 25

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päätti antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Aktiivipassi kulttuuri- ja taidepalveluihin

Viimeaikaisissa tutkimuksissa ja selvityksissä on tullut ilmi, että osallistuminen kulttuuri- ja taidepalveluihin vahvistaa ihmisen vireystilaa, rakentaa ja tukee yhteisöllisyyttä, edistää monipuolisesti hyvinvointia ja terveyttä – erityisesti mielenterveyttä. Lisäksi se luo ja tuottaa merkityksiä, joiden varassa elämäntunto ja -tahto vahvistuvat (ks. esimerkiksi: Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toiintaohjelmaksi 2010-2014. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1.Helsinki).

Mikäli aktiivipassi aiotaan tulevaisuudessa ottaa käyttöön, niin tulisi erityisesti ottaa huomioon edellä mainitut seikat. Kulttuurikeskuksen tuottamat kulttuuripalvelut ovat jo nykyisellään hinnoiltaan edullisia tai ilmaisia. Kulttuurikeskuksen toiminnassa painotetaan kulttuurin saatavuutta sekä saavutettavuutta, ja sen erityisiä kohderyhmiä ovat lapset, nuoret ja vanhukset. Aktiivipassin mahdollista käyttöönottoa

02.05.2012

Kj/41

harkittaessa tulee huolellisesti arvioida passijärjestelmän hallinnointikustannukset. Ehdotettu passijärjestely ei tällöin välttämättä olisi tarkoituksenmukaisin vaihtoehto.

Aktiivipassi kirjaston palveluihin

Kirjasto pyrkii kaikilla palveluillaan edistämään tasa-arvoista tiedonsaantia sekä kulttuurin ja oppimismahdollisuuksien pitämistä kaikkien ulottuvilla.

Kaupunginkirjasto tarjoaa jo nyt 37 vapaasti käytettävissä olevaa palvelupistettä sekä kahden kirjastoauton palvelut kaikkien kuntalaisten käyttöön. Aineiston lainaaminen on maksutonta. Kuitenkin uusien aineistojen saaminen edellyttää usein varaamista, josta peritään 50 sentin varausmaksu. Mikäli aktiivipassi toteutettaisiin, niin siihen voisi suunnitella myös jonkin määrän ilmaisia varauksia, joiden avulla passin haltijoita saataisiin houkutelluksi kirjastopalvelujen pariin.

Esittelijä

vs. kulttuurijohtaja
Veikko Kunnas

Lisätiedot

Mauri Lehtovirta, kulttuurituottaja, puhelin: 310 80044
mauri.lehtovirta(a)hel.fi

Soininvaara Anna-Maria, kirjastotoimen apulaisjohtaja, puhelin: 310 85400
anna-maria.soininvaara(a)hel.fi